

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційне дослідження
ПРОКОПЕНКО АЛІНИ ІВАНІВНИ
«МУЗИКА ДЛЯ ДОМРИ З ОРКЕСТРОМ:
КОМПОЗИТОРСЬКА ТВОРЧІСТЬ ТА ВИКОНАВСЬКА
ІНТЕРПРЕТАЦІЯ»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»
(галузь знань 02 «Культура і мистецтво»)

В історичному розвитку інструментального виконавства існують певні фактори, які характеризують якісні зміни у його етапах. Серед важливих — модернізація інструментів відповідно до еволюції мистецтва, вдосконалення техніки або майстерності гри з відповідними різними методиками та школами гри принципами, а також музичний доробок — оригінальний репертуар, спрямований на розкриття можливостей музичного інструмента у творчих та художніх пошуках виконавців та композиторів.

Домрове виконавство відповідає вказаним параметрам, втім, його особливістю є те, що всі процеси відбуваються та формуються у сьогоденні. Щільна концентрація напрямків еволюції — вдосконалення виконавської майстерності, формування регіональних шкіл та активна наукова діяльність — вказують на логічне вбудування домрового виконавства як невід’ємної складової струнно-щипкового інструментального мистецтва у простір музичної культури України. Одним з центральних аспектів такого процесу є потужне заповнення репертуарного доробку оригінальними творами для домри українськими композиторами. Тому розкриття й поглиблення історичних фактів про розвиток української музики для домри з оркестром як однієї з ознак «української ідентичності домри» є своєчасним і надзвичайно актуальним.

Робота складається з трьох розділів. У першому розділі А. Прокопенко простежує та аналізує рівень дослідження музики для домри з оркестром в українському музикознавстві. Водночас авторка, спираючись у своєму аналізі

на загальні теоретичні аспекти розв'язання проблем у жанрі інструментального концерту, акцентує увагу на тембровій специфіці. Надзвичайно цінним є звернення до сучасних іноземних довідників та статей, в яких представлені історичні зрізи всього світового надбання у жанрі інструментального концерту.

Центральним з огляду на наукову новизну видається другий розділ дослідження. Авторка надає найповніший з представлених раніше у науковому обігу робіт перелік творів для домри з оркестром (34) та пропонує власну періодизацію етапів розвитку такого типу музики. Простежується чітка логіка у характеристиці кожного з періодів: надається перелік творів, їх стилістична спрямованість, особливості трактування жанру композиторами. Матеріал доповнюється відомостями про композиторів та, що уявляється особливо цінним, вказується на роль певних регіональних осередків домрового мистецтва у розквіті жанру концерту відповідно до запропонованих авторкою етапів.

Третій розділ, доволі розгорнутий, зосереджений на описі різноманітних моделей та форм концертного жанру в українській домрово-оркестровій музиці. Авторка виокремлює основні риси базової моделі концерту, вказуючи на її трансформацію у домровій творчості, аналізує програмні твори та їх зв'язок з літературними джерелами, а також як окрему категорію розглядає «юнацькі концерти». Матеріали розділу мають велике значення для практичного використання, адже запропонований погляд на інтерпретування окремих зразків домрових концертів, заснований на власній виконавській практиці, містить низку цінних зауважень щодо рішень виконавських проблем. Водночас представлений розподіл концертів за різновидами дозволить концептуально спрямувати домристів у процесі художньої інтерпретації творів. Ефективність класифікації підсилюється структурованими таблицями у Додатках. Висновки до дисертації відповідають заявленим меті й завданням та носять переконливий характер. В них А. Прокопенко концентровано подає основну сутність власного наукового

дослідження, тематика якого позначена глибиною розкриття та новизною отриманих результатів.

Загалом рецензоване дослідження не викликає принципових зауважень, але продукує певні запитання, два з яких пропонується обговорити в процесі дискусії:

1) В яких з розглянутих у роботі концертах найрельєфніше простежуються риси індивідуалізації «базової», класико-романтичної, моделі інструментального концерту?

2) В дисертації слушно стверджується, що жанр домрового концерту не лише привернув увагу до інструмента, а й виявив його унікальні виразові можливості, які тепер могли протиставлятися багатому в тембровому відношенні оркестру, надаючи домрі привілейований статус. Назвіть композиторські прийоми досягнення та виявлення контрасту між солістом-домристом та оркестром монотембрового складу (домрового), залучені у представлених зразках.

Підбиваючи підсумки, слід наголосити, що рецензована дисертація є самостійним оригінальним дослідженням, у якому переконливо розв'язана актуальна наукова проблема. *Жодних порушень академічної доброчесності в дисертації не виявлено.* Основні положення роботи відображено у трьох публікаціях, надрукованих у вітчизняних збірках категорії «Б», та оприлюднено у доповідях на дванадцяти міжнародних та всеукраїнських науково-творчих та науково-практичних конференціях.

Отже, дисертаційне дослідження Аліни Іванівни Прокопенко «Музика для домри з оркестром: композиторська творчість та виконавська інтерпретація» повністю відповідає «Вимогам до оформлення дисертації», затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 (з наступними змінами), та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, № 44), тож

авторка дисертації Прокопенко Аліна Іванівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» в галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Кандидат мистецтвознавства,

доцент, завідувачка кафедри народних інструментів

НМАУ «Київська консерваторія»

С. Білоусова